

FILATELIST št.13

Glasiilo Filatelističnega društva Idrija

21.avgust 1999

VSEBINA

SREČANJE Z ABRAHAMOM	– Nikolaj Jereb	3
IDRIJSKI CINABARIT NA ZNAMKI	– Nikolaj Jereb	5
FILATELISTIČNA KARIKATURA	– Silvester Bajc	9
MORDA ŠE NISTE VEDELI	– Silvester Bajc	11
ČIPKARSKI FESTIVAL 1999	– Franci Jereb	12
NOVA POŠTA 5275 GODOVIČ	– Ljubo Ukmar	13
HENRIK FREYER 1802 – 1866	– Janez Kavčič	18
ZANIMIVOSTI IZ POŠTNE ZGODOVINE	– Stanko Majnik	21
IN MEMORIAM – STANKO MAJNIK	– Janez Kavčič	22

FILATELIST je glasilo Filatelističnega društva Idrija. Izhaja vsaj enkrat letno v nakladi 100 izvodov. Uredniki: Ljubo Ukmar, Silvester Bajc, Nikolaj Jereb, Janez Kavčič, Franci Jereb. Lektor: Janez Kavčič

SREČANJE Z ABRAHAMOM

Filatelistično društvo Idrija je bilo ustanovljeno 9. avgusta 1949 kot peta podružnica Filatelistične zveze Slovenije. Prvi skupni nastop idrijskih zbiralcev poštinih znamk je bil že 26. in 27. junija 1949, ko so v okviru Gospodarske razstave v Idriji prikazali svoje zbirke. Vzpodbudo za ustanovitev društva je dal idrijski rojak Ferdo Kobal, član Filatelističnega kluba Ljubljana in glavni organizator priprav za ustanovitev Filatelistične zveze Slovenije. Ustanovljena je bila 24. julija 1949, Ferdo Kobal pa je postal njen prvi predsednik. Člani idrijskega iniciativnega odbora: Josip Pivk, sodniški uradnik, Srečko Logar, učitelj in Rafael Jereb, strokovni učitelj, so pripravili ustanovni občni zbor, ki je bil prvi na Primorskem in le slab mesec po ustanovitvi Zveze. Udeležilo se ga je 20 zbiralcev. Delegata

Original 2

Idrija, dne 9. avgusta 1949.

Zapisnik
o ustanovnem občnem zboru
FILATELISTIČNEGA KLUBA V IDRIDI,

ki se je vršil v prostorih bivše realke v Idriji, v Iž.nad-
stropju, dne 9. avgusta 1949. ob 20.30.

Od pripravljalnega odbora so navzoči: tov. Srečko Logar,
Rafael Jereb in Josip Pivk.
Navzočih je še 20 drugih filatelistov iz Idrije ter na-
dalje:

- 1) predsednik Filatelistične zveze Slovenije v Ljubljani tov.
Ferdo Kobal,
- 2) član upravnega odbora iste zveze tov. Filip Kumer iz Kranja.
Ob 20.30 je tov. Srečko Logar imenom pripravljalnega od-
bora otvoril zborovanje, pozdravil navzoče filateliste, posebno
pa oba predstavnika Filatelistične zveze Slovenije, ki sta oba
dva rodom iz Idrije.

1) Sprejet je bil sledeči

DNEVNI RED:

- 1) otvoritev in pozdrav,
- 2) izvolitev delovnega predsedstva, zapisnikarja in dveh ove-
rateljev zapisnika,
- 3) Referat: Pomen filatelije,
- 4) odobritev pravil,
- 5) volitev upravnega in nadzorstvenega odbora ter razzodišča,
- 6) proračun za leto 1949/50,
- 7) določitev članarine in vpisnine,
- 8) program dela v letu 1949,
- 9) predlegi in slučajnosti.

ad 1. Predsednik Filatelistične zveze Slovenije tov.
Ferdo Kobal je imenom Zveze in kot sorojak-Idričan pozdra-
vil idrijske filateliste, orisal potrebo in nastanek poštinih
znamk, za kar ima neveljive zasluge Slovenec Lorenc Košir.
Orisal je nadalje razvoj filatelije v svatu. Povdaril je tudi,
da je klub v Idriji prvi, ki se je ustanovil v Slovenskem Pri-
morju.

Njegov govor je bil sprejet z odobranjem in pleskanjem
vseh navzočih.

Josip Pivk
Marijnik
Pivk

Filatelistične zveze Slovenije sta bila idrijska rojaka Filip Kumer in Ferdo Kobal.

Dopolnjenih je 50 let. Veseli nas, da imamo ob tem lepem jubileju kaj pokazati. Že od samega začetka je bilo idrijsko društvo prav v slovenskem vrhu. Leta 1952 je zasedlo prvo, 1953. pa drugo mesto. Na pobudo našega društva je Zveza uvedla krožno zamenjavo znamk. Idrija je 1965 prva organizirala mednarodno srečanje filatelistov treh dežel. Uspešni smo bili tudi s predlogi za izdajo znamk. Ob 500-letnici rudnika in mesta 1990 sta izšli dve, 1996 in 1997 je izšla serija dvajsetih rednih poštних znamk z motivi idrijskih čipk, istega leta še dve znamki cerkljanskih laufarjev. Letos pa smo praznovanje začeli in jubilej pozlatili z znamko kristala cinabarita. Pripravili in izdali smo 42 priložnostnih poštних ovitkov, kartic, dotiskov poštних celin in priložnostnih poštних žigov. Poleg mariborskega društva Tabor smo edini, ki izdajamo svoj bilten Filatelist. Društvo in posamezniki smo prejeli številne nagrade in priznanja, tako za delo, kot za razstavljenе filatelistične zbirke. Ob 40-letnici je društvo za prizadevno delo prejelo Priznanje občine Idrija.

kljub izkazani uspešnosti, nagradam in priznanjem, društveno dejavnost še vedno v veliki meri omejuje pomanjkanje sredstev. Zagnano delo posameznih članov društva se premnogokrat konča pred rdečo finančno črto. Stroški priprave osnutkov in tiska nas omejujejo pri uresničevanju številnih zamisli, ki bi mesto in občino Idrijo po filatelistično-poštni poti še v večji meri promovirale v svetu. Konec koncev smo že petdeset let brez svojega prostora in gostujemo od realke, osnovne šole, mestnega muzeja, avtobusne postaje, prostorov PD Idrija do učilnice AMD Idrija, kjer se lahko vsaj normalno usedemo!

Načrtov za prihodnost ne manjka. V začetku prihodnjega leta bomo pripravili regijsko filatelistično razstavo in izdali zbornik, v katerega bomo zajeli vse naše delo. Pa tudi predlogi za nove znamke se že oblikujejo v povezavi z zamislimi o širših strokovnih in kulturnih aktivnostih.

Res je filatelija predvsem zbiranje poštних znamk in lahko bi zapečkarско počeli zgolj to. Naše društvo pa si je določilo širše cilje. Že vrsto let, ne za nas in zaradi nas članov filatelističnega društva, s priložnostnimi filatelistično-poštними izdajami obeležujemo našo kulturno, tehniško in naravno dediščino ter sledimo sedanjemu utripu življenja v idrijski občini in Sloveniji. Lahko rečemo, da smo z vsemi našimi projekti Idrijo pa tudi Slovenijo na svoj način poslali na promocijsko pot okrog sveta.

Ob zlatem jubileju našega Filatelističnega društva čestitam vsem članom in izrekam zahvalo tistim, ki že dolga leta zavzeto skrbijo za uresničevanje ciljev društva. Hkrati se zahvaljujem tudi vsem podjetjem in ustanovam ter posameznikom, ki so materialno pomagali društvu.

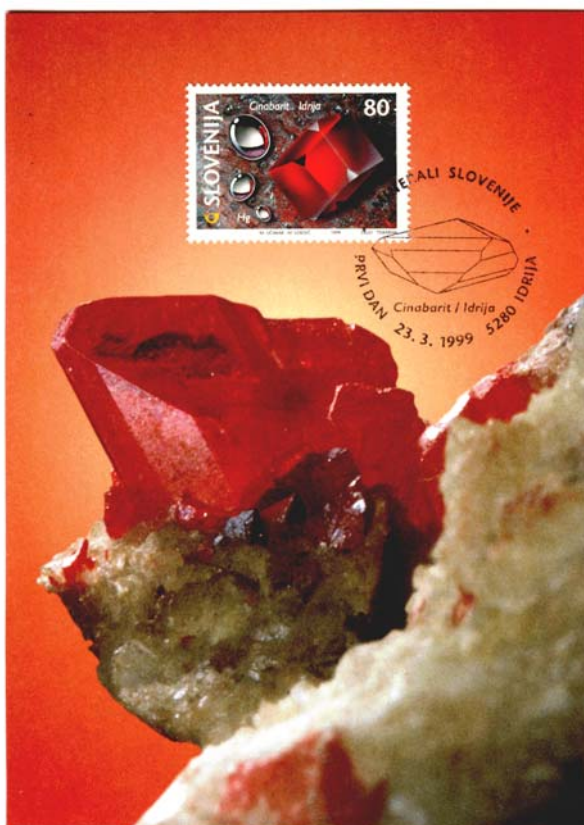
Nikolaj Jereb, predsednik

IDRIJSKI CINABARIT NA ZNAMKI

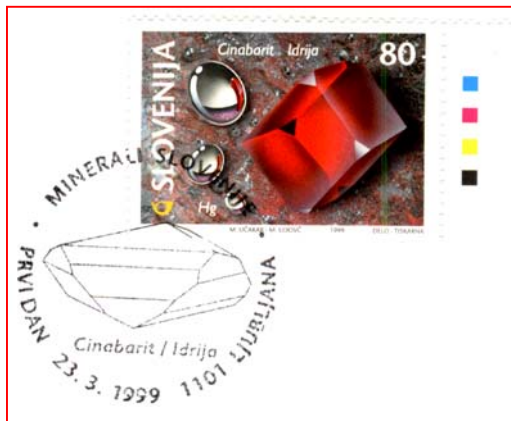

Dragocena dediščina nežive narave, kristal cinabarita iz idrijskega rudnika, je končno upodobljen na znamki. Pošta jo je izdala 23. marca 1999. Natisnili so jo v Delu Tiskarna d.d. v štiribarvnem ofsetu v polah po 25 znamk. Nominalna vrednost znaša 80 SIT.

Filatelistično društvo Idrija je že nekdanji ZPTT Jugoslavije in v zadnjih letih Pošti Slovenije večkrat predlagalo, naj upodobi motiv cinabarita na znamki. Vrsta razlogov je govorila temu v prid. Ne nazadnje je bil idrijski rudnik, ki je nepretrgano deloval petsto let, od 1490 dalje, vse čase drugi največji živosrebrov rudnik na svetu. Rudarji so izdelali 700 km rogov in izkopali 7 milijonov ton cinabarita ter proizvedli skupaj 147.000 ton živega srebra. Naše prizadevanje so poleg Občine Idrija podprli tudi Rudnik živega srebra Idrija v zapiranju d.o.o., Institut za rudarstvo, geotehnologijo in okolje iz Ljubljane ter Oddelek za geotehnologijo in rudarstvo Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Leta 1997 je bil predlog uvrščen v ožji izbor. O veseli novici, da je sprejet, nas je Pošta obvestila 17. junija 1998.

Izdelavo osnutka za znamko je prevzel oblikovalec Matjaž Učakar iz Ljubljane, ki je med drugim pripravil po sliki Zima Marlenke Stupica tudi božično znamko. Ta je bila leta 1995 na Dunaju (WIPA) proglašena za drugo najlepšo znamko na svetu! Iz obsežnega slikovnega gradiva je bila za osnovo izbrana fotografija kristala idrijskega cinabarita, ki ga hranijo v mineraloški zbirki Naravoslovnotehniške fakultete v Ljubljani, avtorja Mirana Udovča, tehničnega asistenta Oddelka za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete. Pri izbiri in oblikovanju je vseskozi sodeloval mag. geologije Uroš Herlec, tudi iz Oddelka za geologijo.

Cinabarit, iz katerega se pridobiva živo srebro, ima prepoznavno intenzivno rdečo, tudi vermilion barvo. Cenili so jo že v antiki. Morda je znameniti slikar Michelangelo uporabljal za poslikavo Sikstinske kapele nekje po letu 1508 prav idrijski cinober, dobavljen prek Benetk. Idrijski podjetniki so ga tja začeli izvažati že leta 1498. Je zelo krhek, ima nizko trdoto in popolno razkolnost. Po kristalnih oblikah pripada trigonalni trapezoedrični vrsti simetrije. Najpogosteje se pojavljajo kristali v obliki romboedra in v ploščicasti obliki. Najčešča rastišča kristalov so geode ali razširjene razpoke v kamninah, ki so orudene s cinabaritom. Kristali so večinoma drobnozrnati in v obliki poprhov ter kristalnih cinabaritnih skorij. Večji, do 15 mm, z nepoškodovano kristalizacijsko obliko, so zelo redki in cenjeni. Čisti kristali cinabarita imajo diamanten do kovinski sijaj, rahlo prosojni pa žarijo v škrlatnih odtentkih.

Upodobitev te naravne lepote na miniaturi – znamki – je bila zahtevna naloga. Oblikovalec Matjaž Učakar je nalogo spretno rešil in uspel skupaj s tiskarno Delo prenesti na papir razkošje barv in oblik kristala, ki je ves skrivnosten v temi čakal milijone let na nas. Znamka prikazuje kristal cinabarita, čigar blesk se zrcali v treh kapljicah živega srebra. Vse pa je umeščeno na matično kamnino. Poleg obveznih označb na znamki, je pod kapljicami še kemijski simbol Hg - živo srebro in nad kristalom napis »cinabarit Idrija«. Na osnutku je sprva pisalo le »cinabarit«, brez imena nahajališča. Na vztrajanje FD Idrija je bilo to dodano. Podobno se je zgodilo z žigom prvega dne. Tudi tam je bil napis dopolnjen. V žigu je izrisana idealna kristalizacijska oblika cinabarita. V uporabi je bil 23. 3. 1999 na pošti 5280 Idrija in 1101 Ljubljana.

Ovitek prvega dne, ki ga je izdala Pošta Slovenije, zasnoval pa isti avtor, prikazuje fantazijsko videnje tektonike v triasu, ko je nastajalo orudenje na območju znamenitega Idrijskega tektonskega jarka. V to eksplozivno dogajanje je vkomponirana skica preseka idrijskega rudišča.

Filatelistično društvo Idrija je ob izidu znamke izdalo maksimum karto, ki jo je oblikoval Matjaž Učakar. Na MC je prikazan del cinabaritne rude z lepo raščenim kristalom, ki je obdan z drobnimi belimi kalcitnimi kristalčki. Tudi to fotografijo je posnel Miran Udovč. Društvo je izdalo še razglednice z istim motivom. Oboje je natisnila tiskarna Avsenik iz Ljubljane.

Priložnostne poštne znamke Planinska znamka, 50-letnica ustanovitve FZS, Cinabarit, Triglavski narodni park in 50-letnica Sveta Evrope, ki so izšle 23.3.1999, so bile ta dan predstavljene na državni slovesnosti v Ljubljani, posvečeni petdesetletnici Sveta Evrope.

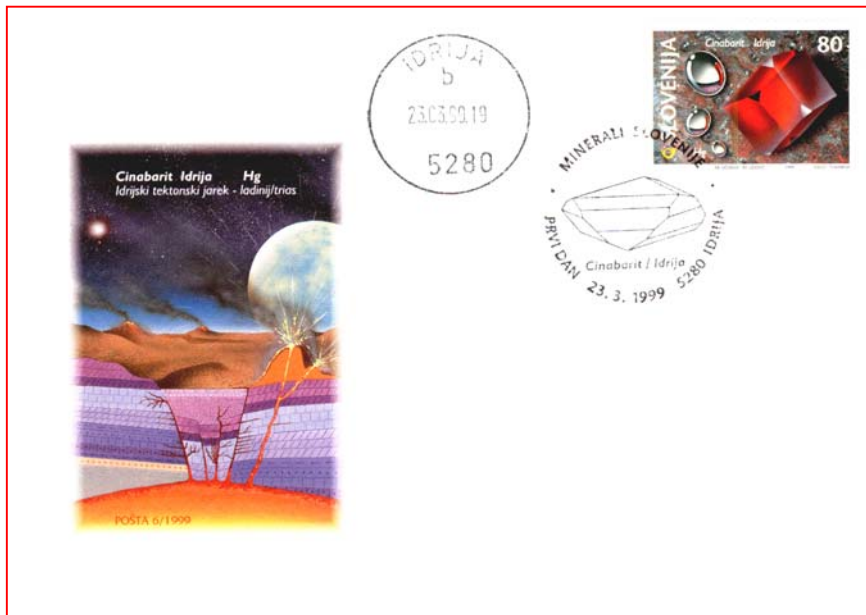
Filatelistično društvo Idrija pa je pripravilo posebno predstavitev znamke Cinabarit, ki je hkrati pomenila začetek praznovanja jubileja, petdesetletnice društva. Slovesna akademija je bila v petek, 26. marca 1999 ob 18. uri v dvorani Glasbene šole Idrija v gradu Gewerkenegg. Pošto Slovenije, ki je pomagala pri pripravi promocije in poskrbela za tiskana vabila, so zastopali generalni direktor mag. Alfonz Podgorelec, direktor sektorja za marketing mag. Štefan Jakovac, direktor PE Nova Gorica Franc Virant in številni drugi. Slovesnosti so prisostvovali oblikovalec znamke Matjaž Učakar, mag. Uroš Herlec in Miran Udovč.

Svečanosti so se udeležili tudi predsednik Državnega zbora Janez Podobnik, veleposlanik v Švici dr. Stanko Buser, podsekretar Ministrstva za promet in zveze Jože Unk, načelnik UNZ Nova Gorica Jaka Čeferin, predsednik Nadzornega sveta za RŽS Idrija v zapiranju Miroslav Pivk, državni poslanec Samo Bevk, župan občine Idrija Cveto Koder, načelnik Upravne enote Idrija Miran Vončina, direktorica Mestnega muzeja Idrija Ivana Leskovec, direktor RŽS Idrija mag. Marko Cigale, župan občine Cerkno Jurij Kavčič, direktorica KGZ Idrija Anica Golob, predsednik FD Nova Gorica mag. Branko Morenčič, predsednik FK Koper Ivan Nanut, zaslužni filatelist Janko Štampfl, predsednik Društva ljubiteljev mineralov in fosilov Slovenije Avgust Čebul ter številni drugi gosti. Velika dvorana Glasbene šole je bila premajhna za vse obiskovalce.

Uvodne pozdrave je izrekel idrijski župan Cveto Koder, predsednik Filatelističnega društva Idrija Nikolaj Jereb pa je s pomenljivim naslovom govora Sprehod skozi čas, popeljal vse prisotne skozi petstoletno zgodovino živosrebrovega rudnika in mesta ter petdesetletno delovanje društva. Generalni direktor Pošte Slovenije mag. Alfonz Podgorelec je predstavil prizadevanja za posodabljanje pošte nasploh in slovesno promoviral priložnostno poštno znamko "mineral cinabarit" ter čestital FD Idrija za

petdesetletnico. Ob koncu programa so avtorji strokovne predloge in videa, mag. Uroš Herlec, Miran Udovč in oblikovalec Matjaž Učakar zelo zanimivo predstavili računalniško multivizijo o kristalu cinabarita in idrijskemu rudniku. Zgoščenko Cinabarit Idrija je izdalo podjetje Arsis iz Ljubljane.

Za imeniten kulturni program sta poskrbela Dekliški pevski zbor Gimnazije J. Vege, Idrija pod vodstvom Tonje Lapanja-Brenčič in recitatorka Ana Kržišnik. Napovedovala in dogajanja povezovala je Metka Rupnik z Radia Cerkno. Tiskanje maksimum kart in razglednic ter izvedbo promocije so omogočili Občina Idrija, Pošta

Slovenije, ZKO Idrija, KS Idrija, Zidgrad Idrija, Kolektor Idrija, Rudnik živega srebra Idrija v zapiranju, KGZ Idrija in Čipka Idrija. Po zaključku odlično uspele slovesnosti je bilo v prostorih Mestnega muzeja družabno srečanje z zakusko. Društvo in Pošta Idrija sta pred vhodom v dvorano pripravila izpostavljeno poštno okence, kjer je bil na voljo spominski žig, znamke in drugi filatelistični objekti. V dvorani je na odru med prireditvijo sedel par, opravljen v praznično idrijsko nošo, ki je bila prvič predstavljena na čipkarskem festivalu 98. Simbolizirala sta rudarje in klekljarice, dve skrajnosti, močno povezani in prepleteni med seboj, ki sta dajali pečat življenju stare Idrije. In v dediščini te, društvo velikokrat najde navdih za snovanje svojih izdaj. Zato je kristal, cvet cinabarita, temeljnega kamna mesta Idrije, upodobljen na poštni znamki, ne le mineraloška znamenitost Slovenije, ampak tudi glasnik petstoletnega rudarjenja v Idriji.

Nikolaj Jereb

FILATELISTIČNA KARIKATURA

Spet črvi ..... ?

PA JE RES
OKROGLA

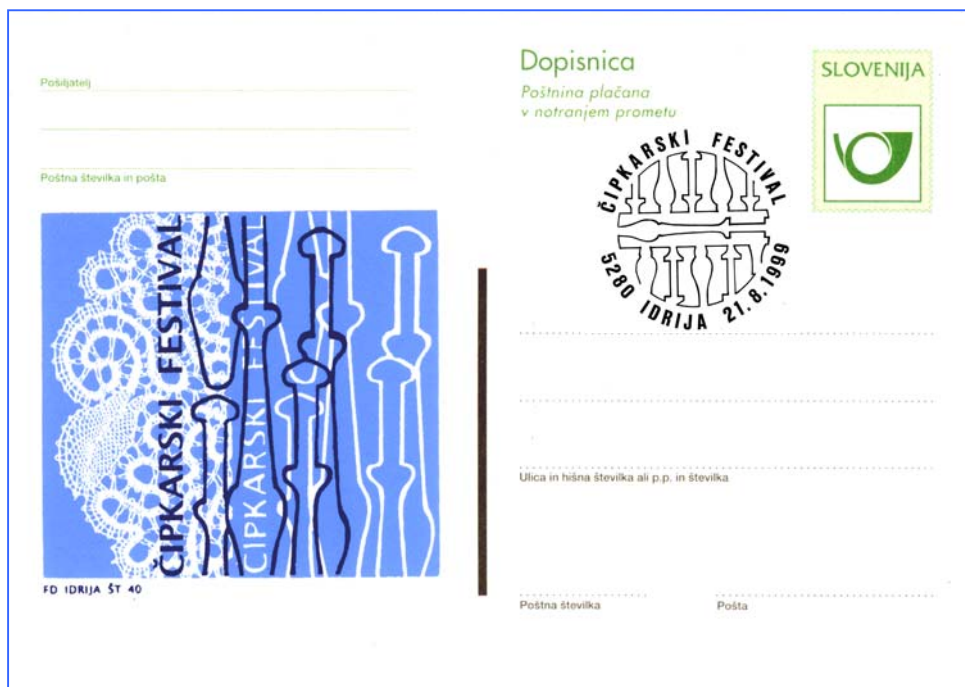
Avtor: Silvester Bajc

MORDA ŠE NISTE VEDELI

- St. Kitts-Nevis- znamka iz leta 1903 prikazuje Krištofa Kolumba, kako s teleskopom zre preko morja, čeprav so teleskop iznašli šele več kot sto let kasneje.
- Falklandski otoki - znamka iz leta 1929 (1/2 d.) prikazuje kita, katerega zgornji del v celoti gleda iz vode, z značilnim curkom vode (pri izdihu), čeprav vemo, da pride do takega pojava le v primeru, ko je žival tik pod površino vode.
- Cookovi otoki - znamka iz leta 1932 (172 d.), ladja Endeavour je zasidrana v zalivu s polnimi jadri.
- Bhutan je znan po svojih eksotičnih znamkah - tako po vsebini in kvaliteti, kot po različnih materialih, na katere so tiskane: kovinske folije, svila, plastika... Neponovljiva je serija sedmih znamk iz leta 1973, tiskana kot - gramofonska plošča. Poleg državne himne lahko na teh znamkah poslušate še komentar o zgodovini te države.
- Perforacija (zobčanje) je eden izmed osebnih podatkov vsake znamke. Običajno je to enolično določen podatek. Zgodi se, da imajo posamezne znamke dva, tri ali celo več različnih perforacij. Ampak 64 različnih perforacij...
  - Poljska znamka za 5 mark, rumeno-rjava, v uporabi v Zgornji Šleziji, iz leta 1922, ima ta svojstven rekord. Samo najbolj specializirani katalogi ločujejo vse te kombinacije.
  - Znamke Bosne in Hercegovine (1879-1900) imajo »samo« 50 različnih perforacij, medtem ko imajo nizozemske znamke 1872-91 20 različnih perforacij.
- Perforacija poteka običajno v vodoravni, navpični ali poševni liniji (trikotne in romboidne znamke). Tudi na tem področju je nekaj izjem.
  - Gibraltar ima na znamki Nova ustava (1969) perforacijo, ki poteka po obrisu gibraltarske skale.

Po knjigi Guinness Book of Stamps priredil: Silvester Bajc

ČIPKARSKI FESTIVAL 1999

18. tradicionalni čipkarski festival je letos že razpel krila. Po običaju ga je naše društvo obeležilo s priložnostnim dotiskom na dopisnico in s poštnim žigom, ki ga bo pošta 5280 Idrija uporabljala danes, 21.8.1999. Oboje je oblikoval naš član in marljiv sodelavec Silvester Bajc (osnutke predstavljamo na strani 2). Pa tudi na FILATELISTA ob festivalu nismo pozabili. Ocenite ga!

O festivalu samem smo že vsa leta doslej veliko povedali. Bogastvo znanja in izdelkov aktivnih udeležencev ter zanimanje in navdušenje obiskovalcev ga najbolj hvalita. Poleg klasičnega dogajanja naj letos posebej omenimo udeležbo danskih čipkaric. Odprite zloženko s programom festivala, najdete pravo prireditev, potem pa spustite oči, glavo in dušo na pašo.

Franci Jereb

NOVA POŠTA 5275 GODOVIČ ima že svojo zgodovino

22.6.1999 je Pošta Slovenije v okviru PE Nova Gorica ponovno odprla pošto v Godoviču. FD Idrija je v sodelovanju s KS Godovič pripravilo dotisk na dopisnici in priložnostni poštni žig. Oboje je oblikoval Silvester Bajc.

Branko Morenčič predsednik FD »dr. Franc Marušič« Nova Gorica, ki ureja od 9.1.1999 rubriko Filatelistični kotichek v časopisu Sobota (posebna izdaja Primorskih novic, ki izhaja vsako soboto) je 19.6.1999 takole zapisal:

Pošta Godovič je bila prvič odprta natanko pred sto in dvema letoma, to je 28. junija 1897. Pošta je bila tedaj dvakrat dnevno vezana na poštni voz Idrija - Dolenji Logatec in enkrat dnevno s pošto v Črnem vrhu. Ob odprtju je pošta dobila dvojezičen žig Godowitsch-Godovič, ki je ostal v uporabi še pod Italijo, vsaj tja do konca leta 1920. Ob vključitvi naših krajev v Furlansko pokrajino leta 1923 je dobila pošta žig Godovici-Friuli, ki je bil v uporabi vse do ustanovitve Goriške pokrajine, ko ga je zamenjal žig Godovici-Gorizia. Po drugi svetovni vojni je kraj prešel v cono B VUJA

(Vojna uprava jugoslovanske armade) in pošta je prvič v svoji zgodovini imela v žigu ime pošte samo v slovenščini, vse do uvedbe žigov, ki so pod datumom imeli ime izpisano tudi v cirilici. Pošta Godovič je bila leta 1960 ukinjena zaradi racionalizacije.

Slovesnosti ob otvoritvi nove pošte 5275 Godovič sta se poleg pomembnih osebnosti s Pošte Slovenije, iz Idrije in iz Godoviča udeležila tudi Anica Čoha in Franc Vidmar, ki sta službovala leta 1960 kot zadnja upravnica oziroma kot poštar na pošti v Godoviču. Ob ukinitvi je pošta delovala v isti stavbi kot zdaj.

Post- und Telegraphen-Verordnungsblatt

für das

Verwaltungsgebiet des k. k. Handelsministeriums.

Redigirt im k. k. Handelsministerium.

Wien, den 5. Juli.

Inhalt: Errichtung von k. k. Postämtern in Oesterreich unter der Enns, Oesterreich ob der Enns, Tirol, Krain, im Küstenlande, in Dalmatien, Böhmen, Galizien und der Bukowina. — Anhang: Personennachrichten.

Errichtung von k. k. Postämtern in Oesterreich unter der Enns, Oesterreich ob der Enns, Tirol, Krain, im Küstenlande, in Dalmatien, Böhmen, Galizien und der Bukowina.

J. Minist. 3. 27.050.

In nachstehend verzeichneten Orten sind k. k. Postämter in Wirksamkeit getreten:

Name des Postamtes	Land und politischer Bezirk	Längsmaß	Breitenmaß	Entfernung wie für	Erfährt die Verbindung		
					mittels der	zwischen	und
Vigla	Küstenland, Görz	872	5.017	Monfalcone	täglich einmaligen Botensahrt	Merna	Görz
Cavareno	Tirol, Gies	634	4.632	Revo	täglich zweimaligen Wehlagerten	Jonbo	Lajo
Godowitz	Krain, Bettich	874	4.945	Schwarzenberg bei Idria	täglich zweimaligen Botensahrt und der täglich einmaligen Fußbotenpost	Unter-Boitsch Godowitz	Idria Schwarzenberg bei Idria

Bestellungsbezirke:

1. Des Postamtes Vigla: Die Ortschaften Vigla und Naccogliano;
2. des Postamtes Cavareno: Die Ortschaften Amblar, Cavareno, Don, Romeno, Ronzone, Auffré, Sarnonico und Sejo;
3. des Postamtes Godowitz: Die Ortschaften Verda, Godowitz, Goisb, Graben, Grije, Johannesthal, Na Besko, Podpekam und Sala;

Wien, den 28. Juni 1897.

3. des Postamtes Godowitz: Die Ortschaften Verda, Godowitz, Goisb, Graben, Grije, Johannesthal, Na Besko, Podpekam und Sala;

Dokument z Dunaja, datiran 28.6.1897, ki omenja pošto Godovič pod točko 3 (izrez te točke je povečan pod sliko), je vzet iz POST UND TELEGRAPHEN VERORDNUNGSBLATT 1897. (Arhiv Republike Slovenije, fond AS1167)

STALNI PRIROČNIK ZA DOSTAVNO SLUŽBO

Pošta Godovič
Dostavni okraj I.

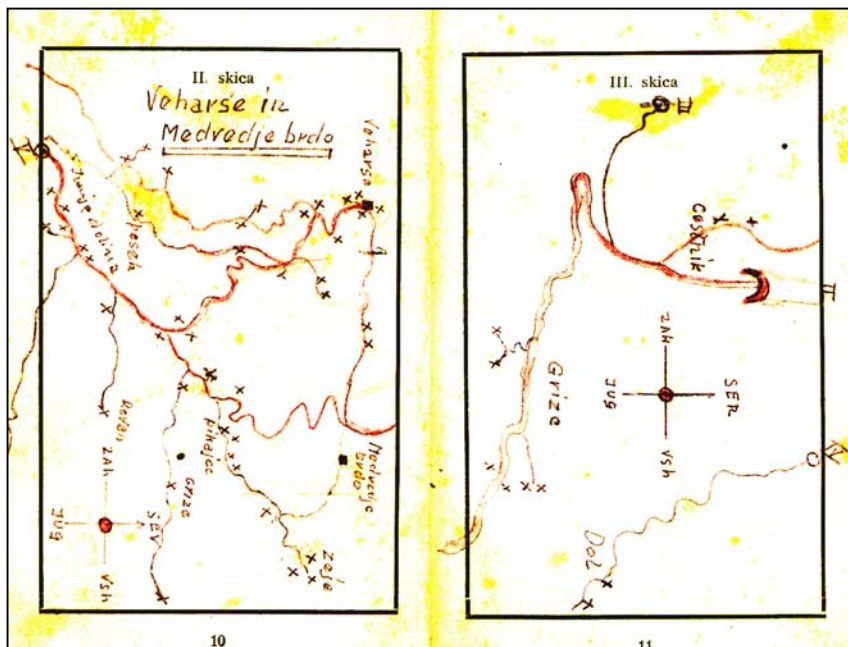
Število dostav   Odhod na dostavo

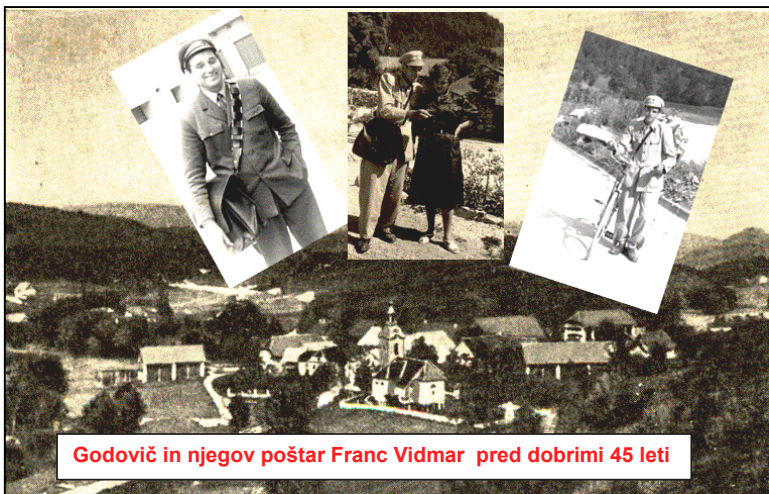
	Število dostav	Odhod na dostavo
POLETI	1. dostava	ob..... uri
	2. dostava	ob..... uri
POZIMI	1. dostava	ob..... uri
	2. dostava	ob..... uri

Skupna dolžina dost. okraja ..... km

Neproduktivna pot ..... km

Pogled v priročnik godoviškega poštarja pred 45 leti

Pripravil: Ljubo Ukmar

HENRIK FREYER 1802 – 1866

Farmacevt, botanik, zoolog, geolog, paleontolog, speleolog, kartograf, planinec, muzealec in kulturni delavec

Ob letošnjem občinskem prazniku smo znova dopolnili serijo obeležij, ki jih posvečamo znamenitim idrijskim osebnostim. Spominski ovitek in priložnostni žig smo namenili naravoslovcu Henriku Freyerju, ki ima veliko zaslug za to, da so Idrijo imenovali »botanične Atene« in da danes lahko govorimo o »mestu naravoslovne in tehnične kulture«.

V 19. stoletju so kar trije Idričani orali ledino v razvoju muzejske stroke na Slovenskem ter postavljali temelje varstvu naravne in kulturne dediščine. Pred Freyerjem se je uveljavil botanik Frančišek Hladnik – ustanovitelj botaničnega vrta v Ljubljani, pozneje pa je igral vidno vlogo naravoslovec, kulturnik in politik Karel Dežman – ravnatelj Kranjskega deželnega muzeja (Rudolfinum) v Ljubljani.

Henrik Freyer se je rodil v Idriji 7. julija 1802 v hiši, ki je stala na mestu današnjega Aumeškega trga. Njegov stari oče Ernest in oče Karel sta skupno kar 81 let (od 1754 do 1835) vodila rudniško lekarno, v kateri se je tudi mladi Henrik navdušil za farmacijo in naravoslovje. Študiral je v Ljubljani in na Reki, se izpopolnjeval na Dunaju in si pridobil diplomu magistra farmacije. V letih 1825 – 1827 je služboval v

Idriji kot pomožni lekarnar. Leta 1832 je postal kustos Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani, kjer je v dveh desetletjih opravil izjemno obsežno terensko, raziskovalno in publicistično delo, zlasti na področjih botanike in zoologije. Prepariral je stotine sesalcev, ptic, dvoživk, rib in žuželk, bogatil in preurejal herbarije, uvajal sodobno nomenklaturu, uredil obsežno zbirko žuželk in poskrbel za naravoslovna predavanja. Poklicno in strokovno kariero je po letu 1852 nadaljeval kot kustos v Zoološko anatomskem muzeju v Trstu, kjer je imel na voljo obilico naravoslovnega gradiva. Med drugim je prepariral in razstavil bogato zbirko eksotičnih ptic ter opravil atraktivno skeletiranje kita. Plodovito delo mu je žal prekinila bolezen, po kateri je umrl 21. avgusta 1866 v Ljubljani.

Henrik Freyer spada med najvidnejše slovenske raziskovalce žive in fosilne flore in favne ter med pionirje našega jamarstva, gornišva in kartografije. Opravil je vrsto geoloških in paleontoloških raziskav, našel veliko okostij jamskih medvedov, se poglobljeno posvečal človeški ribici in odkril dotlej neznani Blagayev volčin. Izdal je knjigo Favna Kranjske (Ljubljana, 1842), v kateri je obdelal kar 376 vrst vretenčarjev. Na Dunaju so med leti 1844 in 1846 izdelali v petbarvnem kamnotisku na brezlesnem papirju njegovo temeljito karto Kranjske na 16 listih; karta je upoštevala tudi slovenska zemljepisna imena, naslonjena na ljudska poimenovanja.

Ljubezni do gora se je navzel že v mladih letih v Idriji, pozneje pa ga je v planine vlekla zlasti potreba po botaničnih ekskurzijah. Prehodil in raziskoval je Jelenk, Porezen, Črno prst, Goljake, Nanos, Snežnik, Učko, Krim, Kum, Gorjance in Kamniške Alpe.

Idrija 1802

Henrik Freyer

F. H. Böckl, S. J. P.

Ljubljana 1866

Farmacevt, botanik, zoolog, geolog, paleontolog, speleolog,
kartograf, muzealec in kulturni delavec

Rodil se je v Idriji 7. julija 1802 v družini znanih lekarnarjev. Na Dunaju si je pridobil diplomu magistra farmacije. V letih 1825 – 1827 je služboval v Idriji kot pomožni lekarnar. Od 1832 do 1852 je poklicno in znanstveno deloval kot kustos Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani, od 1852 do 1861 pa kot kustos v tržaškem Zoološko anatomskem muzeju.

Umril je 21. avgusta 1866 v Ljubljani.

Henrik Freyer je bil vsestranski naravoslovec. Opravil je obsežno terensko in raziskovalno delo ter zapustil bogato strokovno bibliografijo. Nastopal je kot slovenski kulturni delavec, saj je sistematično uveljavljal domača imena rastlin in živali. Na Idrijskem je preučeval zlasti okolico Divjega jezera ter kranjski in dražestini jeglje, na Cerkljanskem pa znamenito aragornito jamo v vasi Ruvene.

Spominski ovitek in priložnostni žig je oblikoval Nande Rupnik. Podoba Henrika Freyerja je posneta po portretu, ki ga je naslikal Matevž Langus. Fotografija nekdanje Freyerjeve rojstne hiše je dopolnjena s simbolom njegovega udejstvovanja. Žig je izrisan po spominski plošči, ki jo je leta 1966 zasnoval Janez Pirnat.

Janez Kavčič

Matevž Langus. Fotografija nekdanje Freyerjeve rojstne hiše je dopolnjena s simbolom njegovega udejstvovanja. Žig je izrisan po spominski plošči, ki jo je leta 1966 zasnoval Janez Pirnat.

Janez Kavčič

Kot drzen plezalec se je trikrat povzpел na Mangart in dvakrat na Triglav. Povsod je nabiral rastline in kasneje priobčil sezname najdenih vrst, med njimi tudi dotlej nepoznane. V Mokriški jami v Kamniških planinah je odkopal toliko kosti, da je lahko sestavil popolno okostje jamskega medveda, ki se še vedno nahaja v Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani. Iz tržiške okolice je prinašal tudi primerke živosrebrove cinabaritne rude.

Ker je bil Freyer razgledan in upoštevan naravoslovec, je bil dejavno povezan s tedanjim znanstvenim svetom. Postal je član številnih domačih in tujih naravoslovnih ustanov ter zapustil obsežno strokovno bibliografijo. Deloval je tudi kot slovenski kulturni delavec, saj je sistematično zbiral in uveljavljal domača imena rastlin in živali.

Precej raziskovalnega dela je Freyer opravil v naši bližnji okolici, na Idrijskem in Cerkljanskem. Izredno ga je zanimala aragonitna jama v Ravnah nad Cerknim, ki so jo leta 1832 po naključju odkrili domačini. Že leta 1834 je jama premeril, narisal načrt in nabral v njej mnogo vzorcev »ježkov« – aragonitnih kapnikov in sige. Delo je komaj utegnil dokončati, saj so vraževarni vaščani potem jama zazidali, češ da je zakrivila točo, ki jim je oklestila pridelke. Na Idrijskem je preučeval zlasti dolino Idrijce, okolico Divjega jezera in Kendove robé pod Jelenkom nad Spodnjo Idrijo. V slikovite kraje mladostnih spominov sta ga vabila predvsem kranjski in dražestni jeglič. Idrijske naravne lepote je leta 1838 razkazoval celo saškemu kralju Frideriku Avgustu II, ki se je zelo zanimal za botaniko.

Spominski ovitek in priložnostni žig je oblikoval Nande Rupnik. Podoba Henrika Freyerja na ovitku je posneta po portretu, ki ga je sredi 19. stoletja naslikal Matevž Langus. Portret (olje – platno) hrani Narodni muzej v Ljubljani. Langus je upodobljenca idealiziral, saj ga je predstavil kot sentimentalnega in sanjavega poeta, ki je očaran od prirodnih čudes. Ob podobi Freyerja vidimo njegovo rojstno hišo (po fotografiji), ki je v temeljih tonirana z značilno cinobrovo barvo. Na levem vogalu je opazna spominska plošča. Hiša je dopolnjena s simbolom Freyerjevega udejstvovanja (lupina mikro fosila – foraminifera), ki se z domačega praga v obliki spirale odpira v širni svet. Priložnostni žig je izrisan po spominski plošči, ki jo je leta 1966 – ob 100–letnici smrti zaslužnega Idrijčana, zasnoval kipar Janez Pirnat. Plošča je danes vključena v stalno zbirko Mestnega muzeja Idrija. Za razliko od Langusa je Pirnat prikazal Freyerja kot resnobnega strokovnjaka – znanstvenega raziskovalca.

Ovitek in žig smo ob promociji na predvečer občinskega praznika 22. junija 1999 posrečeno dopolnili z znamko Snežnika iz leta 1997. Na Snežniku je namreč Henrik Freyer 17. julija 1827 prvi odkril Travnolistno vrčico. Lično barvno razglednico z motivom omenjene cvetlice je leta 1997 izdalo Planinsko društvo Snežnik Ilirska Bistrica ob svoji 90. letnici.

Filatelisti želimo spomniti idrijsko in slovensko javnost, naj leta 2002 ne spregledata 200 – letnice rojstva Henrika Freyerja. Znamenitemu Idrijčanu bi se najustrezneje oddolžili z izvedbo interdisciplinarnega simpozija, ki bi z vidikov kakih desetih strok osvetlil njegovo delo in ovrednotil njegov pomen.

Janez Kavčič

ZANIMIVOSTI IZ POŠTNE ZGODOVINE

Macau

Macau je bil od 1557 portugalska kolonija. Od 11. junija 1951 ima status portugalskega prekomorskega ozemlja. Letos decembra bo vrnjen Kitajski, podobno kot lani Hongkong.

Leži na južni obali Kitajske: polotok in 2 otoka. Meri le 16 kvadratnih kilometrov in ima 484000 prebivalcev. Glavno mesto Macau ima 300000 ljudi: 95 % Kitajcev, 3 % Portugalcev, menda pa ne gre zanemariti 2 % tajskih in filipinskih prostitutk. Je slikovito turistično pristaniško mesto z igralnicami, izbranimi trgovinami, restavracijami ter dan in noč odprtimi bordeli. Večina obiskovalcev je, vsaj do lani, prihajala iz 65 km oddaljenega Hongkonga.

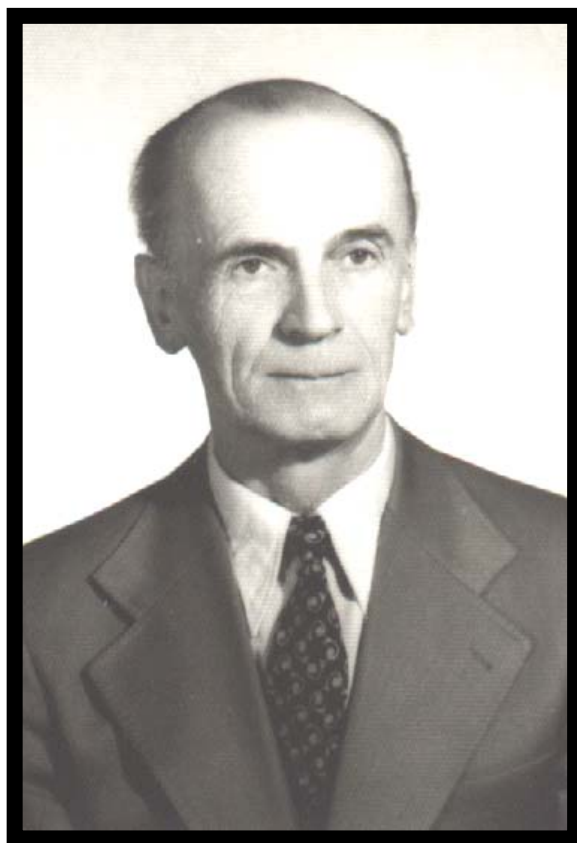

Predstavljam avionsko pismo z dne 5. 3. 1961, odposlano naslovniku iz Macaua preko Hongkonga. Neverjetno. Komaj za pest nas je, pa ni kraja na zemeljski obli, kjer ne bi srečali Slovence, mogoče celo Idrijčana.

Stanko Majnik

IN MEMORIAM - STANKO MAJNIK

15. V. 1923 - 16. II. 1999

Prav v času, ko načrtujemo prireditve v počastitev zlatega društvenega jubileja, se je nepričakovano in mnogo prezgodaj za vedno poslovil **Stanko Majnik**, član našega društva vse od ustanovitve leta 1949. Stanko Majnik, dolgoletni rudniški uslužbenec, je bil vse življenje, tudi kot upokojenec, vsestransko dejaven in vedoželjen, ustvarjalno raziskujoč in produktiven. Odlikovala sta ga pristna navezanost na domače idrijsko okolje in delovni nemir, ki ga je nenehno spodbujal k domoznanskim zapisom. Zanimalo ga je takorekoč vse, kar je bilo povezano z idrijsko preteklostjo, tudi tisti drobni kamenčki v mozaiku zgodovinskega spomina, ki jih zgodovinarji (žal in po krivici) pogosto spregledajo. V njegovi bibliografiji, ki jo bo treba objaviti in komentirati, je najti na primer naslednje teme: idrijski besednjak (slovar), prometne in poštnne povezave Idrije s svetom, zanimivosti

iz zgodovine rudnika, dogodki v času druge svetovne vojne, znane idrijske osebnosti, društveno življenje, lov in ribolov, šport, tehniški in kulturno zgodovinski spomeniki, idrijski humor in anekdote ter še marsikaj. Majnik je bil dolga leta zvest sodelavec Idrijskih razgledov in pogost obiskovalec muzeja in arhiva, dopisoval pa je tudi v nekatere revije, v Mohorjevo koledar in seveda v filatelistične publikacije.

Filatelija je bila področje, na katerem se je Majnik udeještoval domala vse življenje. Nekaj časa je v našem društvu opravljal naloge gospodarja, morda pa je bila leta in leta še pomembnejša njegova mentorska vloga, saj je mnogim mlajšim članom pomagal s koristnimi napotki in aktualnimi informacijami. Filatelije ni razumeval zgolj kot zbirateljstvo, temveč kot strokovni in študijski pristop, ki nujno vključuje tudi preučevanje pošne zgodovine, predfilatelistično obdobje, stare razglednice, raziskovanje starih poštnih žigov in ovitkov, ugotavljanje in analizo posebnosti in še mnoge specialitete. Majnik se je vseskozi zavedal, kako pomembni so stiki s svetom, zato je vzdrževal zveze s številnimi korespondenti. Prav tako je vestno spremljal filatelistično periodiko, literaturo in nove kataloge. Posebne zasluge si je Majnik pridobil z raziskavami zgodovine idrijske pošte in poštnih žigov ter ureditvijo študijske zbirke na omenjeno temo. Delo je bilo na mednarodni razstavi v Gorici leta 1966

nagrajeno z zlato medaljo. Kot udeleženeec mnogih filatelističnih prireditvev je zbral še lepo število diplom, medalj in plaket. Idrijski filatelisti in nasploh vsi kulturni delavci smo mu hvaležni, da je uspel z Dunaja dobiti kopijo predfilatelističnega pisma s prvim idrijskim žigom iz leta 1793.

Stanka Majnika bomo najbolj pogrešali, ko bomo svečano praznovali 50 – letnico društva. Zmeraj pa se ga bomo spominjali vsi, ki smo z njim sodelovali.

Janez Kavčič

SLOVENIJA

PTT

100. LETJAŠKA TRAVA
6.00 €
22.6.1998

SLOVENIJA

SLOVENIJA

100. LETJAŠKA TRAVA
MESTNA POŠTA 10
IDRIJA 22.6.1998

IDRIJA
a
22.06.99.19
5280

HENRIK FREYER
FREYER
5280 IDRIJA 22.6.1999

SVETA NOČ-BLAŽE
IDRIJA 24.12.1998

MARKO VINCENC
5280 IDRIJA 22.6.1992

Dopisnica
Poština plačana
v notranjem prometu

ŠIPKARSKI FESTIVAL
5280 IDRIJA 22.8.1998

RSKI